

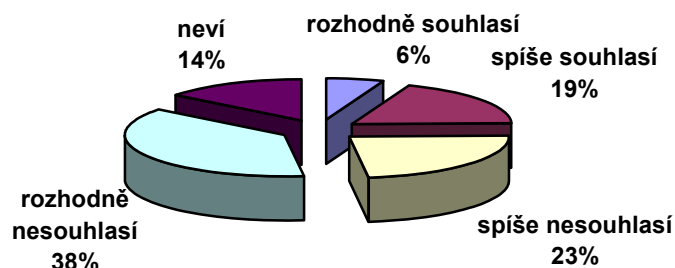
Občané o americké radarové základně v ČR

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost 2007, v07-02</i>
Realizátor:	<i>CVVM, Sociologický ústav AV ČR</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR</i>
Termín terénního šetření:	<i>5. – 12. 2. 2007</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1080</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>PM.104a, PM.105, PM.106, PM.107, PM.108</i>
Zveřejněno dne:	<i>2. března 2007</i>
Zpracoval:	<i>Jan Červenka</i>

Únorové šetření CVVM se kromě jiného věnovalo některým otázkám v souvislosti s plánem na vybudování radarové stanice, která by byla součástí amerického systému obrany proti mezikontinentálním balistickým střelám. Výzkum konkrétně zjišťoval postoje české veřejnosti k samotnému záměru umístit radar právě v ČR a důvody souhlasu či nesouhlasu s tímto krokem, dále se pokoušel zjistit názory na některé možné dopady tohoto kroku a rovněž postoje k případnému vypsání referenda v této otázce.

Graf 1: Souhlas/nesouhlas s vybudováním radarové základny v ČR¹

¹ Otázka: „Spojené státy americké nedávno oficiálně požádaly vládu ČR o možnost postavit na území ČR radarovou stanici, která by byla součástí systému americké protiraketové obrany. Souhlasíte nebo nesouhlasíte s tím, aby v ČR byla umístěna tato radarová stanice? Rozhodně souhlasíte, spíše souhlasíte, spíše nesouhlasíte, rozhodně nesouhlasíte?“

Z výsledku šetření zachyceného v grafu 1 je patrné, že poměrně výrazná většina (61 %) občanů s případným vybudováním americké radarové základny protiraketové obrany u nás nesouhlasí, když necelá čtvrtina (23 %) uvedla, že nesouhlasí „spíše“, a další bezmála dvě pětiny (38 %) dokonce vyjádřily „rozhodný“ nesouhlas. Pro vybudování základny se vyslovila jen čtvrtina (25 %) dotázaných, když 6 % uvedlo, že s umístěním radaru u nás „rozhodně souhlasí“, a 19 % se vyjádřilo, že „spíše souhlasí“. Formou otevřené otázky pak byly zjišťovány motivy pro souhlasný² či naopak nesouhlasný³ postoj. Souhlasící nejčastěji uváděli, že takový krok by zvýšil bezpečnost a obranyschopnost ČR (49 %), že by základna znamenala ekonomický přínos nebo jiné výhody pro ČR (13 %), že by zvýšila prestiž a zlepšila postavení ČR ve světě (8 %), že ČR jako členská země NATO by měla vycházet vstříc spojenci (7 %) a že vztahy s USA by pro ČR měly být prioritou (5 %). Nesouhlasící jako důvod nejčastěji zmiňovali bezpečnostní rizika a absenci pozitiv pro ČR a její obranu v souvislosti se samotným umístěním radarové základny v ČR (50 %), nesouhlas s přítomností cizích vojáků na našem území a se zásahy do naší národní suverenity (15 %), nedůvěru k americké zahraniční politice a nesouhlas s přehnanou servilitou české vlády ve vztahu k USA (7 %), obavy z dopadů takového kroku na vztahy s Ruskem a jinými zeměmi nebo celkovou mezinárodní situaci či globální vztahy (6 %) a bezpečnostní, ekologická či jiná rizika spojená s provozem radarové základny pro okolní obyvatelstvo a životní prostředí (3 %).⁴

Samotný postoj k radarové stanici byl v této podobě v šetřeních CVVM zkoumán poprvé, ale již dříve, v září 2006 byla respondentům předkládána podobná otázka týkající se obecně případného umístění americké základny protiraketové obrany na území ČR. Tehdy se proti této možnosti vyslovilo 62 % dotázaných, zatímco pro bylo 24 %. Současný postoj k radaru se od tehdejších výsledků statisticky nijak neliší.

Tabulka 1: Souhlas/nesouhlas s radarem podle stranických preferencí (%)

	ODS	KDU-ČSL	Zelení	ČSSD	KSČM
Rozhodně souhlasí	17	7	3	1	2
Spíše souhlasí	30	21	23	13	3
Spíše nesouhlasí	26	28	34	26	9
Rozhodně nesouhlasí	16	30	28	43	83
Neví	11	14	12	16	3

Pozn.: Procenta ve sloupci

Z hlediska stranických preferencí má případné umístění radaru v ČR relativně vyšší podporu mezi příznivci ODS, kde souhlasící statisticky nevýznamně (47 % : 42 %) převažují nad nesouhlasícími. Voliči ostatních stran pak myšlenku základny většinou odmítají, když u opoziční ČSSD a zejména KSČM je odpor relativně silnější než u obou menších stran vládní koalice. Obecně platí, že na pravolevé škále podpora zbudování radaru klesá zprava doleva.

Z hlediska ostatních sociodemografických znaků relativně vyšší podíly souhlasu šetření zaznamenalo mezi muži, absolventy vysokých škol a dotázanými s dobrou životní úrovní. Naopak rezolutněji proti základně se vyslovovali lidé starší 60 let, ženy a dotázaní, kteří životní úroveň své domácnosti vnímají jako špatnou.

² N=232; otázka: „Proč souhlasíte?“

³ N=611; otázka: „Proč nesouhlasíte?“

⁴ U souhlasících i nesouhlasících dopočet do 100 % tvoří jiné důvody, které se vyskytovaly méně často.

Další otázka šetření se zaměřila na vliv případného zřízení základny na našem území na některé aspekty vnitřní bezpečnosti a vnějších vztahů.⁵

Tabulka 2: Vliv zřízení protiraketové radarové stanice v ČR...

	Rozhodně příznivý	Spíše příznivý	Ani příznivý, ani nepříznivý	Spíše nepříznivý	Rozhodně nepříznivý
pro bezpečnost ČR a jejích občanů	6	15	16	31	23
pro suverenitu ČR	5	17	28	24	14
pro postavení ČR ve světě	7	22	30	18	7
pro vztahy se Spojenými státy	33	43	11	2	2
pro vztahy s ostatními spojenci v rámci NATO	12	40	22	7	2
pro vztahy s jinými státy	2	12	30	28	9
pro celkovou mezinárodní situaci	3	15	29	24	9
pro systém mezinárodní kontroly zbrojení	6	18	24	11	8

Pozn.: Procenta v řádku, dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nev“.

Z výsledků v tabulce 2 vyplývá, že naprostá většina veřejnosti si myslí, že by případná výstavba americké radarové základny na našem území příznivě působila zejména na vztahy ČR s USA a v menší míře pak i na vztahy s ostatními členskými zeměmi NATO. Také z hlediska celkového mezinárodního postavení ČR se respondenti nepatrně častěji přiklánějí na stranu pozitivního působení než negativního, přičemž nejčastěji vyjadřují názor, že na postavení ČR ve světě by umístění amerického radaru nemělo žádný vliv. Naopak pro vztahy s ostatními státy, pro suverenitu ČR a zejména pro její bezpečnost a bezpečnost jejích občanů by zřízení americké radarové základny u nás mělo podle převažujícího mínění spíše vliv negativní. Velmi podobným způsobem jako v případě vztahů ČR s jinými státy než USA a členské země NATO respondenti hodnotí i dopady umístění americké radarové základny v ČR na celkovou mezinárodní situaci. Na eventuální důsledky vybudování radarové stanice v ČR, případně důsledky vybudování protiraketové obrany USA celkově na stávající systém mezinárodní kontroly zbrojení, které v debatách uvnitř české společnosti o této problematice stojí prozatím spíše na okraji, největší část představující třetinu veřejnosti nemá vytvořen názor. Z těch, kdo vyjádřili nějaké mínění v této oblasti, necelá čtvrtina (24 %) tyto dopady vidí pozitivně, stejně velká část neutrálně a asi pětina (19 %) negativně. Názory na vliv zřízení základny u jednotlivých aspektů vždy ve větší či menší míře korelovaly se samotným postojem k základně, ovšem nejvýraznější bylo toto štěpení právě u otázky bezpečnosti ČR a jejích občanů.

Poslední otázka bloku se týkala případného referenda v souvislosti s možností zřízení protiraketové základny u nás.⁶

Tabulka 3: Měli by o radarové základně rozhodovat občané v referendu?

	IX./2006 ⁷	II/2007
Rozhodně ano	49	46
Spíše ano	29	27
Spíše ne	10	13
Rozhodně ne	4	6
Neví	8	8

Pozn.: Procenta ve sloupci.

⁵ Otázka: Jaký vliv by mělo podle Vašeho názoru vybudování radarové stanice americké protiraketové obrany na území České republiky...? (dále viz tabulku 8)

⁶ Otázka: „Domníváte se, že by o případném umístění americké radarové stanice u nás měli rozhodovat občané v referendu? Rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne?“

⁷ Otázka pokládaná v září 2006 se týkala referenda k nespécifikované základně americké protiraketové obrany.

Z výsledků zachycených v tabulce 3 je zřejmé, že případné referendum v této otázce má podporu téměř tří čtvrtin (73 %) občanů, zatímco názor, že o základně by neměli rozhodovat lidé v referendu, vyjádřilo 19 % dotázaných. V porovnání se zářím 2006, kdy byla respondentům položena podobná otázka, byť v souvislosti s tehdy ještě blíže nespecifikovanou základnou americké protiraketové obrany, se podíl zastánců referenda v této záležitosti o pět procentních bodů snížil při současném odpovídajícím vzestupu podílu odpůrců referenda.

Tabulka 4: Postoj k referendu o radaru podle postojů k jeho vybudování v ČR

	pro radar	proti radaru
rozhodně ano	11	65
spíše ano	26	24
spíše ne	35	4
rozhodně ne	21	1
neví	7	6

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Tabulka 5: Postoj k referendu o radaru podle stranických preferencí

	ODS	KDU-ČSL	Zelení	ČSSD	KSČM
rozhodně ano	31	38	39	52	76
spíše ano	22	32	32	30	14
spíše ne	25	16	10	9	4
rozhodně ne	15	9	7	3	1
neví	7	5	12	6	5

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Podrobnější analýza přitom ukázala (viz tabulku 4), že proti referendu v této otázce se vyjadřují hlavně stoupenci vybudování radarové základny v ČR, zatímco mezi nesouhlasícími se vyjádření proti referendu objevovala zřídka. Této skutečnosti pak odpovídají i další zjištěné sociodemografické diference, které víceméně kopírují diference zaznamenané v souvislosti s postoji ke zřízení americké radarové základny u nás. Navzdory tomu stoupenci referenda v této záležitosti větší či menší měrou převažují ve všech významných skupinách, což platí i o voličích jednotlivých stran (viz tabulku 5).